

شاهکار

ریاضی ۳

[سوم دبستان]

کلاغ

سید

• عشرت بالغ • طاهره نقی نژادیان •

گاج منتشر کرد

از مجموعه کتاب‌های ای کیو

دکتر آی کیو
DRIQ.com
آموزش برای همه

گاج مارکت
gajmarket.com
فروشگاه آنلاین

گاجینو
gajino.com
آموزش آنلاین

مقدمه مؤلف

«تقدیم به تمامی غنچه‌های نورسته و باغبان‌های مهربان»

خداوند را شاکریم که به ما توفیق خدمت به فرزندان این مرز و بوم را عنایت فرمود. در هر مقطعی، معلمان و اولیا سعی می‌کنند برای آموزش و فهم بهتر دروس، تمرین‌های مناسبی را به دانش‌آموزان ارائه دهند. کتاب حاضر به منظور رفع این نیاز معلمان و اولیای محترم تألیف شده و در اختیار شما قرار گرفته است.

از ویژگی‌های کتاب حاضر می‌توان به تطبیق تمرین‌ها و سؤالات با روند ارائه‌ی مفاهیم کتاب درسی، چیدمان هدفمند تمرین‌ها از آسان به دشوار، بیان توضیحات، نکته و درسنامه برای تمرین‌های دشوار و طراحی و تألیف آزمون‌های خودسنجی و آزمون‌های دوره‌ای برای ارزیابی آموخته‌های دانش‌آموزان اشاره کرد.

تمرین‌ها و سؤالات این کتاب دقیقاً منطبق با روند ارائه‌ی مفاهیم کتاب درسی و در راستای اهداف آموزشی آن طراحی گردیده است و معلمان محترم را در تفهیم مطالب و استفاده‌ی بهتر از ساعات محدود آموزشی این درس یاری می‌نماید.

در این کتاب بخش‌هایی با عنوان آزمون‌های خودسنجی و آزمون‌های دوره‌ای طراحی شده است که برای جمع‌بندی و مرور مطالب، مفید خواهد بود.

امیدواریم با تمرین‌های این کتاب، گام کوچکی در راه آموزش بهتر دانش‌آموزان و کم کردن دغدغه‌ی والدین گرامی و معلمان دلسوز این پایه برداشته باشیم.

مدیون خانواده‌های پرمهر و صبورمان هستیم که رنج تألیف این کتاب را بر ما هموار نمودند.

طاهره نقی‌نژادیان، عشرت بالغ

فصل ۱

الگوها ۵

فصل ۲

عددهای چهاررقمی ۲۳

فصل ۳

عددهای کسری ۴۷

فصل ۴

ضرب و تقسیم ۶۹

خودسنجی ۱ ۹۶

فصل ۵

محیط و مساحت ۱۰۵

فصل ۶

جمع و تفریق ۱۲۵

فصل ۷

آمار و احتمال ۱۴۵

فصل ۸

ضرب عددها ۱۶۳

خودسنجی ۲ ۱۸۱

تمرین‌های

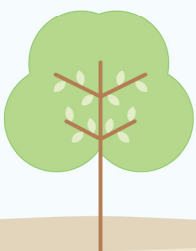
دوره ای ۱ ۱۸۸

تمرین‌های

دوره ای ۲ ۱۹۳

تمرین‌های

دوره ای ۳ ۱۹۸

فصل اَوَّل

الكَوْهَا

درستنامه

حل مسئله (راهبرد الگویابی)

الگویابی یعنی پیدا کردن رابطه‌ی بین عددها یا شکل‌ها. وقتی رابطه‌ای را حدس می‌زنیم، باید مطمئن شویم که الگوی موردنظر ما در همه‌ی داده‌ها (عددها یا شکل‌های یک ردیف) وجود دارد. الگویابی یکی از راه‌های حل مسئله است. اگر داده‌های مسئله را با نظم در یک جدول قرار دهیم، می‌توانیم الگوی (رابطه‌ی) بین داده‌های مسئله را کشف کنیم.

مثال: کیمیا می‌خواهد با استفاده از چوب‌کبریت تعدادی مثلث در یک ردیف بسازد. او برای درست کردن یک مثلث به ۳ چوب‌کبریت، برای ساختن دو مثلث به ۵ چوب‌کبریت و برای ساختن سه مثلث به ۷ چوب‌کبریت نیاز دارد.

الف) کیمیا برای ساختن ۵ مثلث به چند چوب‌کبریت نیاز دارد؟

ب) برای درست کردن ۹ مثلث به چند چوب‌کبریت نیاز دارد؟

پاسخ: داده‌های مسئله را با نظم در جدول می‌نویسیم و رابطه‌ی بین داده‌های مسئله را پیدا کرده و الگو را ادامه می‌دهیم تا پاسخ مسئله را به دست آوریم.

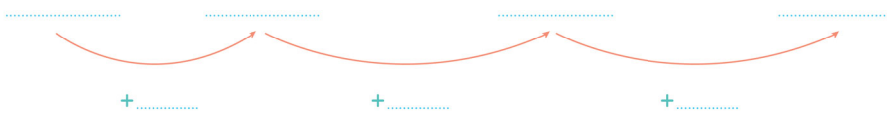
تعداد مثلث‌ها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
تعداد چوب‌کبریت‌ها	۳	۵	۷	۹	۱۱	۱۳	۱۵	۱۷	۱۹

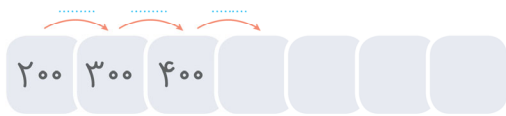
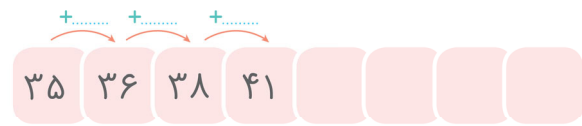
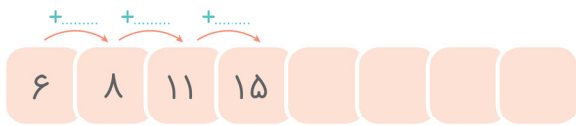
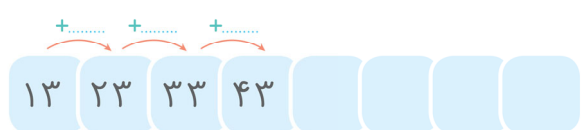
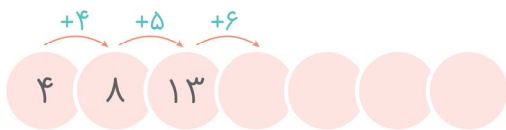
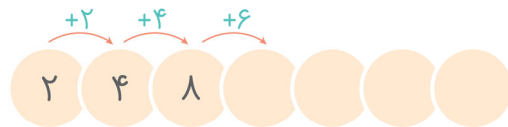
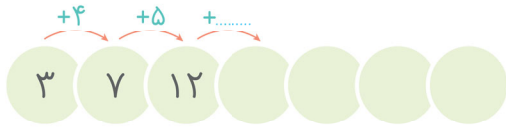
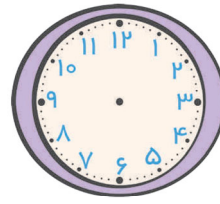
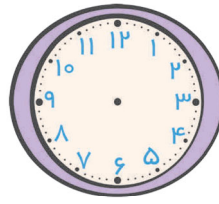
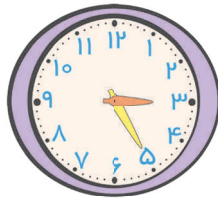
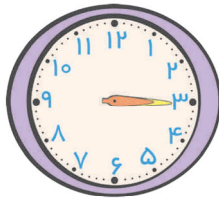
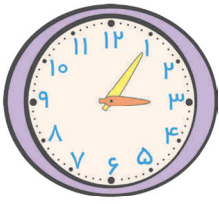
+۲ +۲ +۲

ب) ۱۹ چوب‌کبریت

الف) ۱۱ چوب‌کبریت

۱ توضیح بده در هر ردیف چه رابطه‌ای بین عددها یا شکل‌ها وجود دارد، سپس الگوها را ادامه بده.

۲ کشاورزی چند ردیف لوبیا کاشت. او متوجه شد که روز شنبه ۵ گیاه، یکشنبه ۱۰ گیاه و دوشنبه ۱۵ گیاه جوانه زده است. اگر رشد لوبیاها به همین صورت ادامه پیدا کند، روز جمعه چند لوبیا جوانه می زند؟

روز	شنبه	یکشنبه					
گیاه جوانه زده							

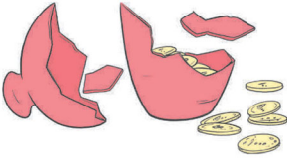
۳ علی و دوستانش کارگاه سفالگری دارند. آن ها می خواهند برای نمایشگاه بهاره ۹۵ گلدان سفالی بسازند. اگر روز اول ۵ گلدان، روز دوم ۱۵ گلدان و روز سوم ۲۵ گلدان بسازند:

روز هفتم چند گلدان خواهند ساخت؟

چند روز طول می کشد تا ۹۵ گلدان ساخته شود؟

۴ مینا با مادرش قرار گذاشته بود بعد از اینکه پول هایش را جمع کرد، یک کتاب بخرد. او روز اول ۱۰۰ تومان داخل فلک انداخت و هر روز ۵۰ تومان به آن اضافه کرد.

اگر قیمت کتاب ۵۰۰ تومان باشد، او پس از چند روز می‌تواند آن را بخرد؟

۵ در الگوی زیر شکل ششم با چند چینه ساخته می‌شود؟

شکل	اول	دوم	سوم			
تعداد چینه	۳	۶	۱۰			

۶ امیرمهدی ۳ کلاه به رنگ‌های سبز و آبی و قرمز دارد که هر روز از یک رنگ (به ترتیب سبز، قرمز، آبی) استفاده می‌کند. اگر او استفاده کردن از کلاه را از روز چهارشنبه شروع کند، چه روزی برای دومین بار از کلاه قرمز رنگ استفاده خواهد کرد؟

روز						
کلاه						

۷ خانه‌ی حسن ۶ طبقه دارد که هر طبقه‌ی آن ۵ واحد است.

۲ طبقه‌ی آن چند واحد دارد؟

۴ طبقه‌ی آن چند واحد دارد؟

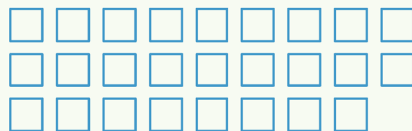
۶ طبقه‌ی آن چند واحد دارد؟

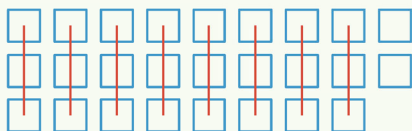
درسنامه

شمارش چندتا چندتا

برای شمارش سریع تعداد شکل‌ها آنها را دسته‌بندی می‌کنیم و با استفاده از الگوهای شمارش چندتا چندتا یا نوشتن عبارت جمع مناسب تعداد کل آنها را سریع‌تر می‌شماریم.
مثال: شکل زیر را دسته‌بندی کن و تعداد آن را بنویس.

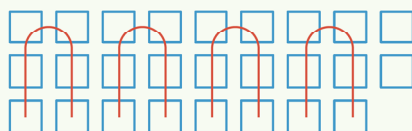

پاسخ: مربع‌ها را دسته‌بندی می‌کنیم و با کمک الگوهای شمارش چندتا چندتا و یا نوشتن یک عبارت جمع، تعداد مربع‌ها را به دست می‌آوریم. مربع‌ها را می‌توانیم به روش‌های مختلف دسته‌بندی کنیم.

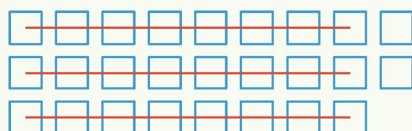
$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 2 = 26 \quad \text{یا}$$

$$3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24 \xrightarrow{+2} 26$$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 2 = 26 \quad \text{یا}$$

$$6, 12, 18, 24 \xrightarrow{+2} 26$$

$$8 + 8 + 8 + 2 = 26 \quad \text{یا}$$

$$8, 16, 24 \xrightarrow{+2} 26$$

جمع ذهنی

برای اینکه حاصل جمع چند عدد را سریع‌تر به دست آوریم، ابتدا عددهایی را با هم جمع می‌کنیم که حاصل جمع آنها ۵، ۱۰، ۲۰ و ... می‌شود، سپس اعداد به دست آمده را با هم جمع می‌کنیم.

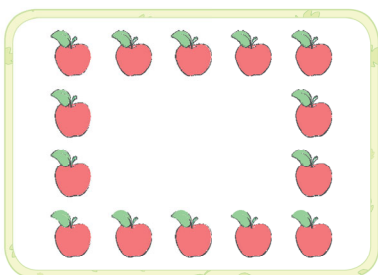
$$4 + 17 + 6 + 5 + 3 = \dots\dots\dots$$

مثال:

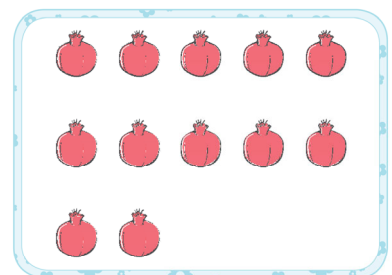
$$4 + 17 + 6 + 5 + 3 = 10 + 20 + 5 = 25$$

پاسخ:

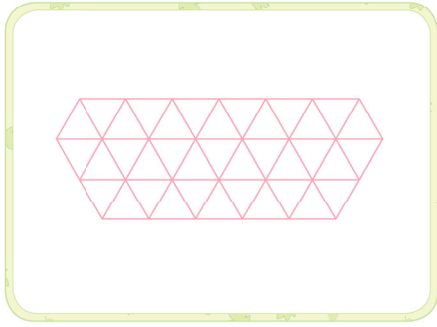
میوه‌های هر قسمت را دسته‌بندی کن و با نوشتن عبارت جمع، تعداد میوه‌ها را بنویس.

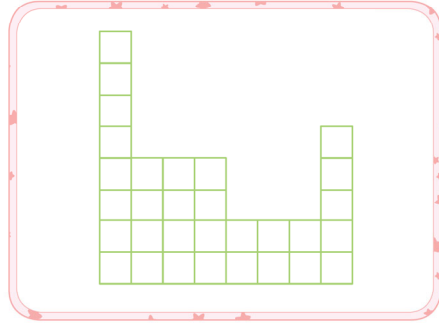

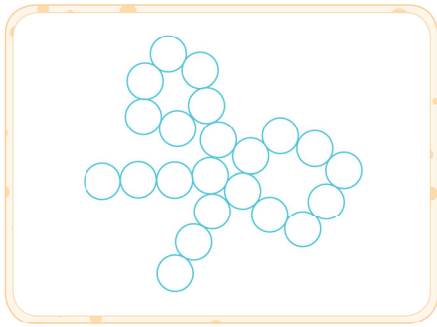

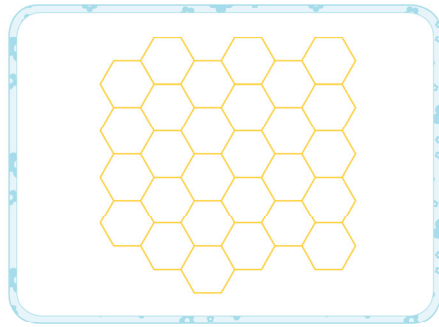

۹ با کشیدن فلش‌های رنگی یا رنگ‌آمیزی شکل‌های زیر را دسته‌بندی کن، سپس تعداد شکل‌های کوچک را بنویس.

۱۰ حاصل جمع‌های زیر را به صورت ذهنی به دست بیاور.

$$3 + 6 + 2 + 4 = \dots$$

$$5 + 7 + 5 + 3 = \dots$$

$$3 + 6 + 7 + 1 + 2 = \dots$$

$$2 + 5 + 8 + 5 + 6 = \dots$$

$$20 + 3 + 10 + 7 = \dots$$

$$9 + 8 + 1 + 2 + 5 = \dots$$

$$8 + 4 + 2 + 6 + 9 + 1 = \dots$$

$$25 + 8 + 5 + 1 = \dots$$

$$6 + 3 + 10 + 1 + 5 = \dots$$

$$7 + 9 + 3 + 1 + 18 + 2 = \dots$$

۱۱ با استفاده از الگوی شمارش چندتا چندتا پاسخ بده.

هر گوسفند ۴ پا دارد. ۸ گوسفند چند پا دارد؟

هر سه‌چرخه، ۳ تا چرخ دارد. ۵ تا سه‌چرخه چند چرخ دارد؟

در یک پارکینگ ۱۲ موتور پارک شده است. این موتورها روی هم چند چرخ دارند؟

۱۲ الگوهای زیر را با کمک ماشین حساب ادامه بده.

Row 1: ۰ ۸ ۱۶ [] [] [] [] []

Row 2: [] ۰ ۱۱ ۲۲ [] [] [] [] []

Row 3: [] [] [] [] ۱۲۰ ۱۴۵ ۱۷۰

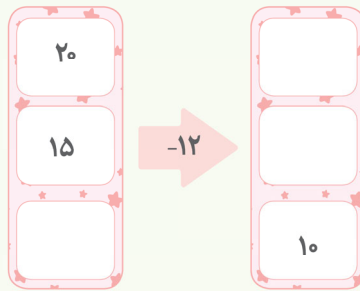
Row 4: [] [] [] [] ۲۱۵ ۲۴۵ ۲۷۵

درسنامه

ماشین های ورودی-خروجی

در ماشین های ورودی-خروجی هر عددی که وارد ماشین شود، پس از انجام عملی مشخص (جمع یا تفریق یا...) بر روی آن، حاصل از طرف دیگر ماشین خارج می شود. در ماشین های ورودی-خروجی که چند عدد وارد و چند عدد خارج می شود، باید جایگاه اعداد به ترتیب رعایت شود. یعنی عدد ورودی که در جایگاه اول قرار گرفته، خروجی آن هم در جایگاه اول قرار می گیرد.

مثال: با توجه به کاری که ماشین انجام می دهد، در جاهای خالی عدد مناسب بنویسید.

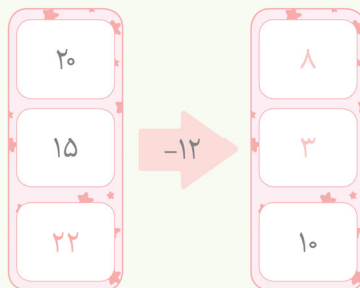

پاسخ: از هر عددی که وارد این ماشین می شود، ۱۲ تا کم شده و حاصل تفریق از ماشین بیرون می آید.

$$20 - 12 = 8$$

$$15 - 12 = 3$$

$$22 - 12 = 10$$

برای پیدا کردن اعداد ورودی از روش حدس و آزمایش استفاده می کنیم. با توجه به کاری که ماشین انجام می دهد و عددی که از آن خارج شده است، عدد ورودی را به دست می آوریم.

۱۳ با توجه به کاری که هر ماشین انجام می‌دهد، در جاهای خالی عدد مناسب بنویس.

۱۰	+۱۳	۲۵	-۸
۱۷		۱۷	
۷		۳۸	

۱۴ با توجه به عددهای خارج شده از ماشین و کاری که هر ماشین انجام می‌دهد، عددهای ورودی را بنویس.

.....	+۲۵	۳۵	-۶	۳۰
.....		۴۰		۲۸
.....		۲۹		۱۶

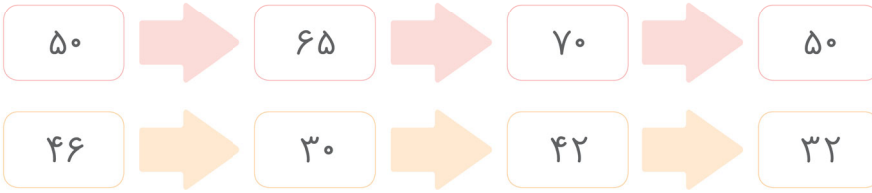
۱۵ در جاهای خالی عدد مناسب بنویس.

۱۴	+۱۱	-۵
۳۰	
۲۶	
۸	

.....	+۸	۲۸	-۹
.....		۲۴	
.....		۴۰	
.....		۳۲	

۱۶ با توجه به عددهای ورودی و خروجی، هر کدام از ماشین‌ها به ترتیب چه کاری انجام می‌دهند؟ در جاهای خالی بنویس.

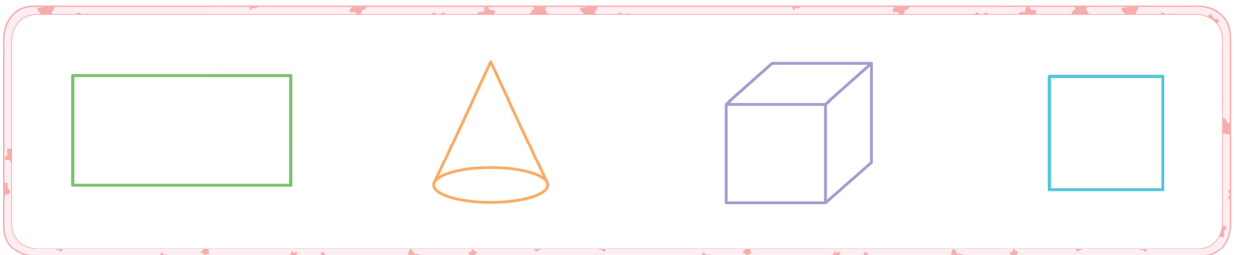

۱۷ اتوبوسی با ۴۰ مسافر حرکت کرد. در ایستگاه اول ۸ نفر و در ایستگاه دوم ۱۲ نفر پیاده شدند. در ایستگاه سوم ۹ نفر سوار شدند. یک ماشین ورودی خروجی طراحی کن و تعداد مسافران این اتوبوس را به دست بیاور.

۱۸ به وسایل خانه با دقت نگاه کن. نام وسیله‌هایی را که شبیه یا هستند، داخل جدول بنویس.

<hr/>	
<hr/>	

۱۹ کدام یک از شکل‌های زیر مکعب است؟ دور آن خط بکش.

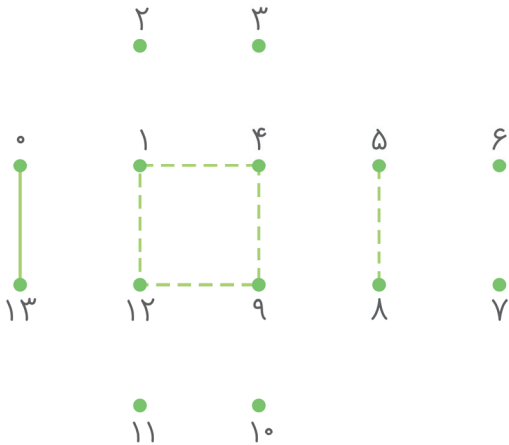
فقالیت

- شکل ۱ را از انتهای کتاب ببر و با آن یک مکعب درست کن.
- اگر شکل مقابل را از روی خط‌ها تا کنیم، یک مکعب به دست می‌آید. در این مکعب کدام طرف روبه‌روی شکل سیب قرار می‌گیرد؟ می‌توانی شکل ۲ را از انتهای کتاب جدا و پاسخ این معما را پیدا کنی.

۲۰ نقطه‌های زیر را به ترتیب به یکدیگر وصل کن.

شکل به دست آمده باز شده‌ی یک است.

درسنامه

ساعت در بعدازظهر

هر شبانه‌روز ۲۴ ساعت است. روی صفحه‌ی ساعت‌ها از عدد یک تا دوازده نوشته می‌شود. از ساعت ۱۲ شب تا ساعت ۱۲ ظهر روز بعد را ساعت‌های قبل از ظهر و از ساعت ۱۲ ظهر تا ۱۲ شب را ساعت‌های بعدازظهر می‌گوییم. یعنی ۱۲ ساعت قبل از ظهر و ۱۲ ساعت بعدازظهر داریم. ساعت‌های بعدازظهر را به دو صورت بیان می‌کنیم. مثلاً می‌گوییم ساعت ۳ بعدازظهر یا ساعت ۱۵ است. ساعت ۱۵ یعنی ۳ ساعت از ظهر می‌گذرد. ($۱۲ + ۳ = ۱۵$)

ساعت ۶ بعدازظهر \leftarrow یا \leftarrow ساعت ۱۸
 $۶ + ۱۲$

ساعت ۱۴ \leftarrow یا \leftarrow ساعت ۲ بعدازظهر
 $۱۴ - ۱۲$

مثال: امروز پدر سمانه ساعت ۷ صبح از خانه خارج شد و ساعت ۶ بعدازظهر به خانه برگشت. او چند ساعت بیرون از خانه بوده است؟

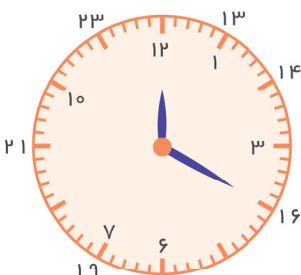
پاسخ: ابتدا باید بدانیم ساعت ۶ بعدازظهر یعنی ساعت ۱۸ ($۶ + ۱۲ = ۱۸$) است. برای به دست آوردن پاسخ:

ساعت ۷ صبح = ساعت خروج از خانه

ساعت ۱۸ = ساعت برگشت به خانه

پدر سمانه ۱۱ ساعت بیرون از خانه بوده است. $۱۸ - ۷ = ۱۱$

۲۱ ساعت مقابل را کامل کن و به مسئله‌های زیر پاسخ بده.

هوایمایی ساعت ۱۱ صبح حرکت کرده است. او سه ساعت دیگر به مشهد می‌رسد. این هوایما چه ساعتی به مشهد می‌رسد؟ بعد از ظهر یا ساعت

علی ساعت ۶ بعد از ظهر به مهمانی رفت و ۴ ساعت بعد به خانه برگشت.

او چه ساعتی به خانه برگشته است؟

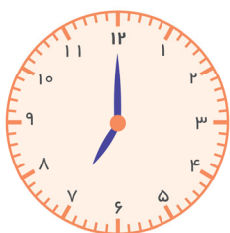
..... شب یا ساعت

آموزگار به دانش‌آموزان گفت که کلاس درس، ۳ ساعت و ۱۵ دقیقه بعد از ساعت ۱۴ برگزار می‌شود.

کلاس درس چه ساعتی برگزار می‌شود؟

..... بعد از ظهر یا ساعت

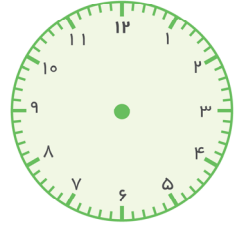
پدر سجاد کارمند بانک است. او هر روز ساعت ۷ صبح از خانه بیرون می‌رود و ساعت ۵ بعد از ظهر به خانه برمی‌گردد.

او چه مدتی را بیرون از خانه است؟

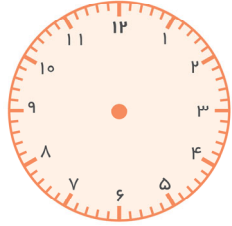

۲۲ جدول زیر کارهایی را نشان می‌دهد که محمد در یک روز جمعه انجام می‌دهد. ابتدا ساعت‌ها را کامل کن، سپس با توجه به جدول، کارهای محمد را روی ساعت‌ها نشان بده.

کارهای انجام شده	نماز، ورزش، صبحانه	انجام تکالیف	ناهار و نماز	تماشای تلویزیون	استراحت و حمام	مطالعه	شام و نماز	خواب
زمان انجام کار	۶ تا ۹ قبل از ظهر	۹ تا ۱۲ قبل از ظهر	۱۲ تا ۱۴	۱۴ تا ۱۶	۴ تا ۶ بعد از ظهر	۶ تا ۸ بعد از ظهر	۸ تا ۱۰ شب	۲۲ تا ۶ صبح

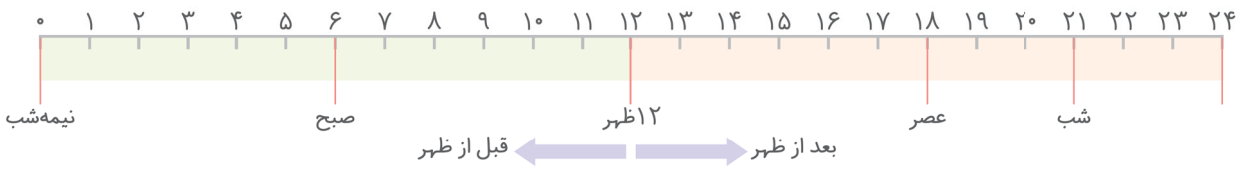

قبل از ظهر

بعد از ظهر

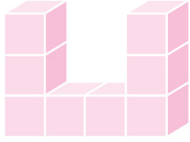
- محمد در مجموع چند ساعت به مطالعه و انجام تکالیف خود مشغول بوده است؟
- محمد در مجموع چند ساعت خوابیده است؟
- او چند ساعت به تماشای تلویزیون، استراحت و حمام کردن مشغول بوده است؟
- کارهای محمد را با رنگ‌های مختلف روی نوار زیر نشان بده.

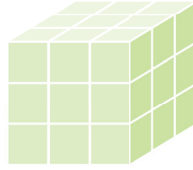

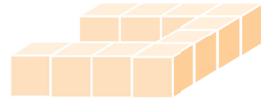
۲۳ کامل کن.

ساعت ۲۱ یا شب	۵ بعد از ظهر یا ساعت
۱ بعد از ظهر یا ساعت	ساعت ۱۶ یا بعد از ظهر
۳ بعد از ظهر یا ساعت	ساعت ۱۸ یا بعد از ظهر

۲۴ هر یک از شکل های زیر از چند مکعب کوچک درست شده است؟ بشمار و بنویس.

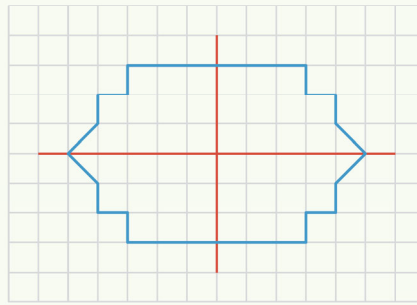

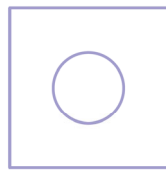
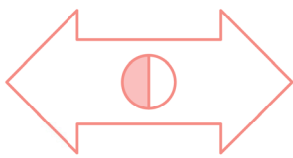
درسنامه

الگوهای متقارن

شکل متقارن شکلی است که خط تقارن داشته باشد. یک شکل متقارن ممکن است یک، دو یا چند خط تقارن داشته باشد. اگر این شکل ها را از روی خط تقارن تا کنیم، هر دو نیمه ی شکل همدیگر را کامل می پوشانند.

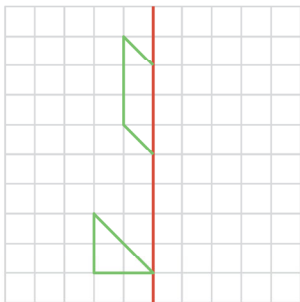
۲۵ خط تقارن شکل های زیر را رسم کن.

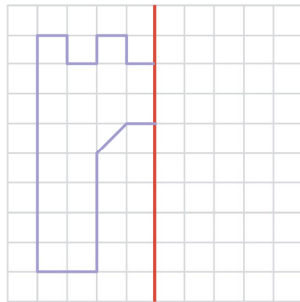

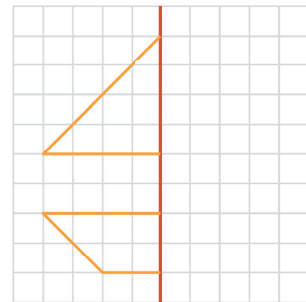
۲۶ نیمه ی دیگر شکل ها را طوری بکش که خط قرمز، خط تقارن هر شکل باشد. سپس تعداد مربع های کوچک

شکل های کامل شده را بشمار و بنویس.

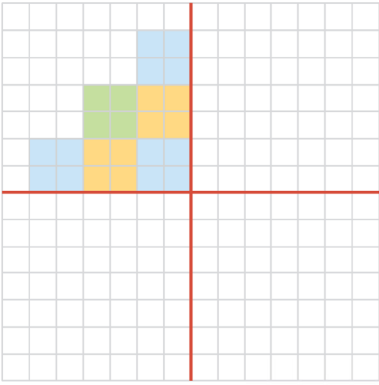

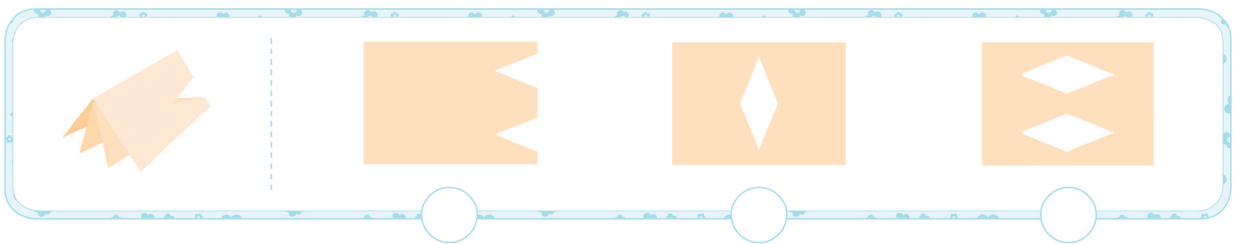
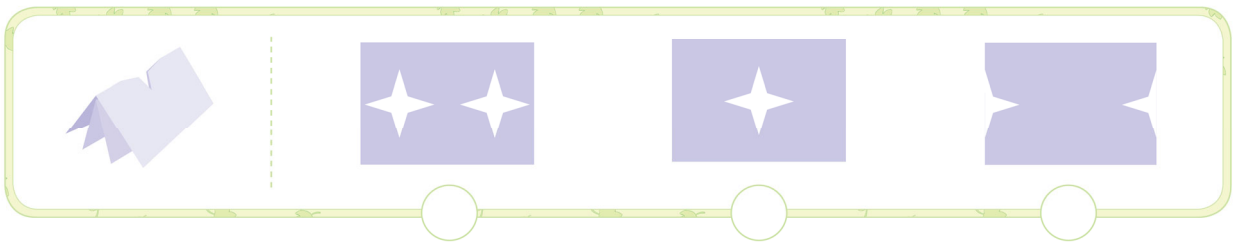
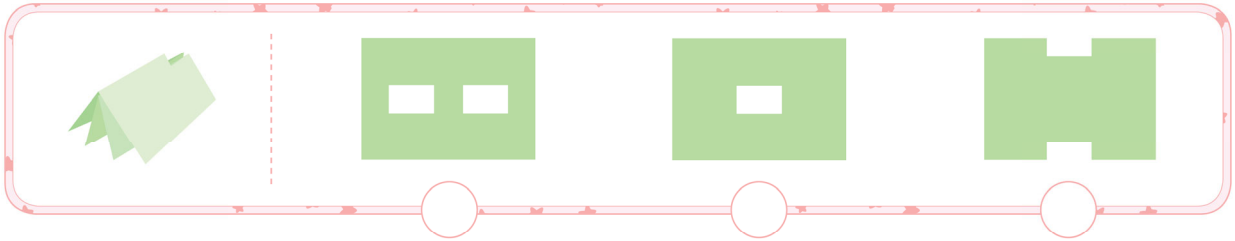

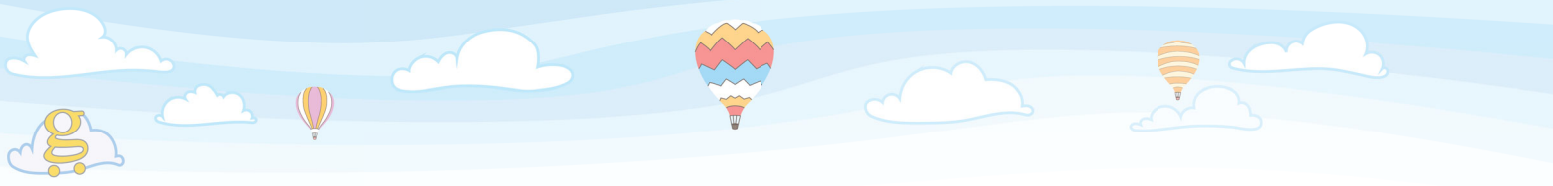

۲۷ با توجه به خط‌های تقارن شکل زیر را کامل کن.

۲۸ کاغذی را دوبار تا می‌کنیم، سپس با قیچی برش می‌دهیم. در هر ردیف کدام شکل باز شده‌ی کاغذ برش خورده است؟ علامت ✓ بزن.

مرور فصل

۲۹ درست یا نادرست بودن جمله‌های زیر را مشخص کن.

درست نادرست

بازشده‌ی مکعب از ۶ مربع هم‌اندازه تشکیل شده است.

درست نادرست

مربع ۳ خط تقارن دارد.

درست نادرست

مستطیل ۲ خط تقارن دارد.

درست نادرست

ساعت ۱۹ همان ساعت ۷ بعدازظهر است.

درست نادرست

در الگوی شمارش ۷ تا ۷ تا، بعد از عدد ۴۲، عدد ۴۹ قرار می‌گیرد.

۳۰ ابتدا توضیح بده که بین عددها و یا شکل‌ها چه رابطه‌ای وجود دارد، سپس الگوها را کامل کن.

۴، ۸، ۱۲،،،

۱۵، ۱۸، ۲۱،، ۲۷،،

۱۰۰، ۱۲۰، ۱۴۰،،،

۴۲، ۴۸، ۵۴،، ۶۶،،

۳۱ در الگوی شمارش ۸ تا ۸ تا عدد بعد از ۴۸ چند است؟

۳۲ اگر امروز جمعه سوم آذرماه باشد، آخرین شنبه‌ی آذرماه چندم است؟

۳۳ یک پارکینگ طبقاتی در پنج طبقه ساخته شده است. طبقه‌ی پنجم آن ۷ جای پارک دارد. هر طبقه که پایین

می‌رویم، ۲ جای پارک دیگر به آن اضافه می‌شود. طبقه‌ی چهارم چند جای پارک دارد؟ در پایین‌ترین طبقه چند جای

پارک وجود دارد؟ چه الگویی بین تعداد جای پارک‌ها در طبقات این پارکینگ وجود دارد؟

۳۴ در الگوی زیر شکل ششم با چند چینه ساخته می‌شود؟

۳۵ مادر سارا می خواهد هر روز ۴۵ دقیقه ورزش کند. اگر او روز اول ۱۵ دقیقه ورزش کند و سپس هر روز ۵ دقیقه به زمان ورزش خود اضافه کند، پس از چند روز این زمان به ۴۵ دقیقه می رسد؟

۳۶ مغازه داری یک متر پارچه را ۲۰۰ تومان می خرد و ۲۴۰ تومان می فروشد. جدول زیر را کامل کن و به سؤال ها پاسخ بده.

پارچه (متر)	۱	۲	۳				
سود فروش پارچه							

◀ اگر این مغازه دار، ۴ متر پارچه بفروشد، چقدر سود می کند؟

◀ چند متر پارچه بفروشد تا با سود آنها بتواند یک متر پارچه بخرد؟

۳۷ حاصل جمع های زیر را پیدا کن.

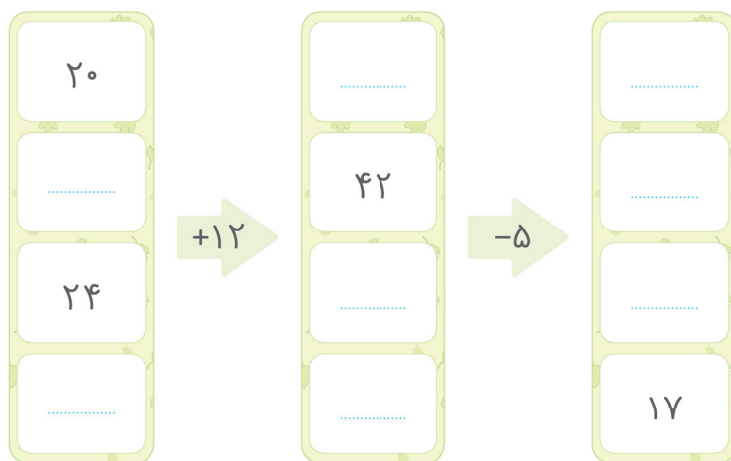
$$۸ + ۷ + ۳ + ۲ + ۴ = \dots\dots\dots$$

$$۱۰ + ۳ + ۵ + ۷ + ۲ = \dots\dots\dots$$

$$۴ + ۹ + ۱ + ۵ + ۶ + ۵ = \dots\dots\dots$$

$$۱ + ۳ + ۵ + ۹ + ۷ + ۵ = \dots\dots\dots$$

۳۸ با توجه به کاری که هر ماشین انجام می دهد، در جای خالی عدد مناسب بنویس.

۳۹ جدول زیر را کامل کن.

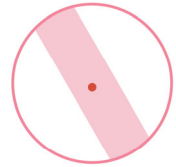
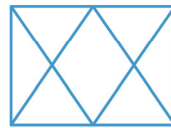
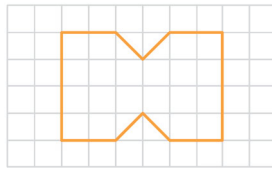
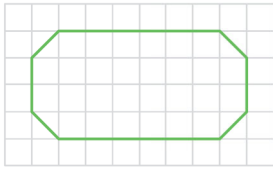
زمان	۱۳		۱۶:۲۰		نوزده و ده دقیقه
بعدازظهر		۲:۱۵		پنج و نیم	

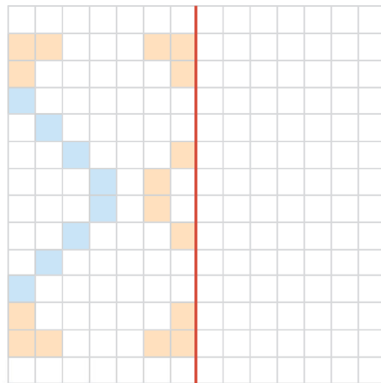
۴۰ علی ساعت ۱۲ ظهر از مدرسه به خانه می‌آید و ۶ ساعت بعد به ورزشگاه می‌رود. او چه ساعتی به ورزشگاه می‌رود؟ به دو صورت بنویس.

۴۱ اتوبوسی صبح از تهران به سمت تبریز حرکت کرد و بعد از ۸ ساعت، در ساعت ۴ بعد از ظهر به تبریز رسید. این اتوبوس چه ساعتی از تهران حرکت کرده است؟

۴۲ برای هر شکل ۲ خط تقارن رسم کن.

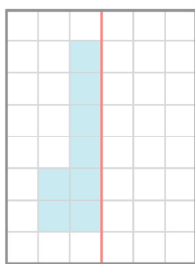
۴۳ نیمه‌ی دیگر شکل زیر را کامل کن.

۴۴ اگر عدد ورودی ماشین اول را به عنوان کار ماشین دوم قرار دهیم، خروجی ماشین دوم چه عددی به دست می‌آید؟

۴۵ با توجه به خط تقارن، نیمه‌ی دیگر شکل سمت چپ کدام است؟ علامت بزن. کامل شده‌ی این شکل چند مربع دارد؟

.....

